

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1546/2015
28.12.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Лидије Ђукић, председника већа, Божидара Вујичића и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ, обојица из ..., ..., чији је заједнички пуномоћник Живан Јеремић, адвокат из ..., против туженог Компанија „ВВ“ – ..., чији је пуномоћник Марија Симић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2504/13 од 06.03.2015. године, у седници одржаној 28.12.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужилаца и туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2504/13 од 06.03.2015. године у ставовима другом и трећем изреке којима је одлучено о главном захтеву.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2504/13 од 06.03.2015. године у ставу четвртм изреке којим је одлучено о трошковима поступка и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу П 71/12 од 26.06.2013. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати на име накнаде настале штете и то: на засадима крушке у количини од 100.000 комада износ од 8.800.000,00 динара, на засадима шљиве у количини од 105.000 комада износ од 10.395.000,00 динара, на засадима кајсије у количини од 35.000 комада износ од 1.925.000,00 динара, на засадима јабуке у количини од 70.000 комада износ од 5.040.000,00 динара и на засаду парадајза у количини од 84.000 комада износ од 4.704.000,00 динара, што укупно чини износ од 30.864.000,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 10.11.2008. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ББ којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати на име накнаде настале штете и то: на засадима шљиве у количини од 46.500 комада износ од 4.347.150,00 динара, на засадима шљиве у количини од 25.076 комада износ од 2.206.688,00 динара, на засадима шљиве у количини од 42.000 комада износ од 4.389.000,00 динара, на

засадима јабуке у количини од 25.000 комада износ од 2.025.000,00 динара, на засадима јабуке у количини од 38.000 комада износ од 3.078.000,00 динара, на засадима крушке у количини од 30.000 комада износ од 2.640.000,00 динара и на засадима парадајза у количини од 30.000 комада преостали износ од 552.000,00 динара, што укупно чини износ од 19.237.838,00 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 10.11.2008. године до исплате.

Решењем Вишег суда у Крагујевцу П 71/12 од 11.07.2013. године обавезани су тужиоци да плате туженом 476.658,00 динара на име трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2504/13 од 06.03.2015. године, ставом првим изреке укинута су пресуда Вишег суда у Крагујевцу П 71/12 од 26.06.2013. године и решење истог суда П 71/12 од 11.07.2013. године. Ставом другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА и обавезан тужени да плати тужиоцу на име накнаде штете за уништене саднице воћа и парадајза 14.769.250,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.11.2008. године до исплате. За веће потраживање од досуђеног а којим је тужилац АА тражио да му тужени плати на име накнаде штете за уништене саднице воћа и парадајза још износ од 16.073.750,00 динара са законском затезном каматом од 10.11.2008. године до исплате одбијен је тужбени захтев као неоснован. Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца ББ и обавезан тужени да плати тужиоцу на име накнаде штете за уништене саднице воћа и парадајза 9.522.469,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.11.2008. године до исплате. За веће потраживање од досуђеног а којим је тужилац ББ тражио да му тужени плати на име накнаде штете за уништене саднице воћа и парадајза још износ од 11.281.719,00 динара са законском затезном каматом од 10.11.2008. године до исплате одбијен је тужбени захтев као неоснован. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцима плати 1.065.137,00 динара на име трошкова поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степеноу тужиоци су изјавили ревизију због погрешене примене материјалног права, а тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију туженог.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца делимично основана, док ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Није основан навод туженог да је учињена повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП, с обзиром да нема пресуђене ствари у делу одлучивања о захтеву тужиоца АА о штети насталој због оштећеног парадајза у поплави 09.06.2008. године, јер је правоснажном

пресудом П 6214/11 од 23.02.2012. године одлучено о компензационом приговору овог тужиоца, тамо туженог, само за износ од 1.512.000,00 динара и то у време кад је већ текао овај поступак са тужбеним затевом тужиоца АА за накнаду укупне штете на парадајзу и на засадима воћа.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац АА је са туженим закључио уговор о осигурању усева и плодова на основу кога му је тужени издао полисе о осигурању усева и плодова: бр. 001678081 од 24.04.2008. године (воћни окулант: крушка – 100.000 комада, сума осигурања 11.000.000,00 динара и јабука – 70.000 комада, сума осигурања 6.300.000,00 динара, укупна премија за наплату 1.861.276,75 динара), бр. 001078140 од 24.04.2008. године (воћни окулант: шљива – 105.000 комада, сума осигурања 11.550.000,00 динара и кајсија – 35.000 комада, сума осигурања 3.850.000,00 динара, укупна премија за наплату 1.656.859,10 динара) и бр. 001136015 од 04.06.2008. године (парадајз, 12.000 комада, сума осигурања 5.040.000,00 динара, укупна премија за наплату 800.997,12 динара, допунски ризик поплава). Тужилац ББ је са туженим закључио уговор о осигурању усева и плодова на основу кога му је тужени издао полисе о осигурању усева и плодова: бр. 001078092 од 24.04.2008. године (воћни окулант: шљива – 42.000 комада, сума осигурања 4.620.000,00 динара; јабука – 38.000 комада, сума осигурања 3.420.000,00 динара и крушка – 30.000 комада, сума осигурања 3.300.000,00 динара, укупна премија за наплату 1.220.050,80 динара), бр. 001078114 од 24.04.2008. године (воћни окулант: шљива – 50.000 комада, сума осигурања 5.500.000,00 динара и кајсија – 30.000 комада, сума осигурања 3.300.000,00 динара, укупна премија за наплату 946.776,60 динара), бр. 0011078151 од 05.05.2008. године (воћни окулант: јабука – 25.000 комада, сума осигурања 2.250.000,00 динара, укупна премија за наплату 242.083,56 динара) и бр. 001149481 од 01.08.2008. године (парадајз – 30.000 комада, сума осигурања 4.800.000,00 динара, укупна премија за наплату 454.053,60 динара). Тужиоци су осигурали засаде (воћни окулант и парадајз) за случај града као основног ризика, а тужилац АА засаде парадајза и за случај поплаве као допунског ризика (полиса од 04.06.2008. године). Тужилац АА је 09.06.2008. године пријавио туженом штету која је настала на парадајзу због поплаве 09.06.2008. године, о чему је тужени сачинио записник бр. .../... од 17.06.2008. године у коме је наведено да су усеви парадајза захватиле обилне падавине због чега је веома велики број биљака уништен – угушен од прекомерне воде, с тим што ће се коначна процена штете извршити до почетка зрења парадајза. Дана 12.08.2008. године тужиоци су се обратили туженом ради утврђивања штете на њиховим засадима због града који је падао 08.08.2008. године. Поводом захтева тужиоца АА тужени је сачинио записник бр. .../... од 21.08.2008. године у коме је наведено да је саднице захватио град мањег интензитета с тим што ће коначна процена штете уследити по скидању шуме, десетак дана пред вађење садница. Поводом захтева тужиоца ББ тужени је сачинио записник бр. .../... од 21.08.2008. године у коме је наведено да је оштећење на парадајзу испод 5% и да је саднице јабуке захватио град мање густине што је довело до раздеротина стабла с тим да ће се коначна процена свеукупног оштећења на садницама дати десетак дана након дефолијације биљака. Дана 13.10.2008. године тужиоци су пријавили туженом штету насталу на засадима због града који је падао 10.10.2008. године, а истог дана су Општинском суду у Тополи у предмету Р 268/08 поднели предлог за обезбеђење доказа због оштећења које је на њиховим садницама и парадајзу проузроковао

град који је падао 08.08.2008. године и 10.10.2008. године. У том поступку вештачење је извршио Владимир Ардалић, вештак пољопривредне струке, који је заједно са судом изашао на лице места и дао налаз из кога произлази да је град направио катастрофална оштећења на садницама тужилаца, с обзиром да се десио у другом делу вегетације, па биљка неће моћи да затвори ударено место и направи тзв. калус, на ком месту је смањен проток сокова па је подложно пуцању, оштећења су настала изнад половине садница у делу који је најмекши и није одрвенео, док део испод је тврђи и није претрпео знатна оштећења. Тужилац АА није платио туженом премију осигурања па је тужени против њега поднео тужбу Основном суду у Крагујевцу, Судска јединица у Тополи. Правоснажном пресудом П 6214/11 од 23.02.2012. године утврђено је потраживање тужиоца „ВВ“ од 4.858.447,76 динара, потраживање туженог АА од 1.512.000,00 динара (за уништени парадајз у поплави од 09.06.2008. године), пребијена су потраживања и обавезан тужени АА да тужиоцу „ВВ“ исплати 3.346.447,76 динара са законском затезном каматом од 15.12.2008. године. Тужилац АА је сагласан да укупна штета на парадајзу у поплави од 09.06.2008. године износи 3.500.000,00 динара и да му је признато 1.512.000,00 динара, а остало за исплату 1.988.000,00 динара. Укупна штета коју је тужилац АА претрпео на засадима воћа због града, обрачуната после одбитка неизвршених радова, износи 25.582.500,00 динара од чега за саднице крушке 8.800.000,00 динара, јабуке 5.040.000,00 динара, шљиве 9.817.500,00 динара и кајсије 1.925.000,00 динара. Тужилац ББ је претрпео штету на парадајзу због града 08.08.2008. године. Ова штета за 40% уништеног парадајза износи 1.929.000,00 динара, а исплаћен му је износ од 1.368.000,00 динара дана 21.10.2008. године, док је преостало за исплату 552.000,00 динара. Укупна штета коју је тужилац ББ претрпео на засадима воћа због града, обрачуната после одбитка неизвршених радова, износи 17.940.938,00 динара од чега за саднице шљиве на потезу ... 4.347.750,00 динара, кајсије 2.206.688,00 динара, шљиве на потезу ... 3.927.000,00 динара, јабуке на потезу ... 1.912.500,00 динара, јабуке на потезу ... 2.907.000,00 динара и крушке 2.640.000,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужилаца у целисти, са образложењем да је на основу налаза о вештачењу Пољопривредног факултета у Београду, као најстручније институције за вештачење у овој области, утврђено да оштећења на садницама тужилаца нису настала од града, већ су нанета механичким ударцем – металном шипком. Међутим, другостепени суд је после одржане расправе, делимично усвојио тужбени захтев тужилаца и обавезао туженог да им накнади штету за уништене саднице воћа и парадајза у висини од 14.769.250,00 динара тужиоцу АА, а 9.522.469,00 тужиоцу ББ, док је у преосталом делу одбијен тужбени захтев и то тужиоца АА за исплату још 16.073.750,00 динара, а тужиоца ББ за исплату још 11.281.719,00 динара.

По оцени Врховног касационог суда одлучивање другостепеног суда о главном захтеву, односно о тужбеном захтеву тужилаца за накнаду штете за уништене саднице воћа и парадајза је засновано на правилној примени одредаба члана 924, 925. и 926. у вези са чланом 192. Закона о облигационим односима (ЗОО).

Одредбом члана 924. став 1. ЗОО прописано је да осигурање имовине може закључити свако лице које има интерес да се не догоди осигурани случај, пошто би иначе претрпело неки материјални губитак. Одредбом члана 925. став 1. истог закона прописано да се осигурањем имовине обезбеђује накнада за штету која би се десила у имовини осигураника због наступања осигураног случаја. Одредбом члана 926. став 1. истог закона прописано је да је осигураник дужан предузети прописане, уговорене и све остале мере потребне да се спречи наступање осигураног случаја, а ако осигурани случај наступи, дужан је предузети све што је у његовој моћи да се ограничи његове штетне последице, док је чланом 192. прописано да штетник који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду и кад је немогуће утврдити који део штете потиче од оштећеникове радње, суд ће досудити накнаду водећи рачуна о околностима случаја.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је нашао да је о централном спорном питању у овом поступку, а то је питање узрока оштећења садница воћа (воћни окуланги) и парадајза тужиоца ББ, правилан закључак другостепеног суда да је узрок град, односно правилан је правни закључак другостепеног суда да је наступио осигурани случај, због чега је тужени дужан да тужиоцима исплати накнаду за насталу штету с обзиром на закључене уговоре о осигурању усева и плодова.

Наиме, према пријави штете коју су тужиоци поднели туженом, њихове саднице воћа и парадајза (тужиоца ББ) осигуране од града као основног ризика, оштетио је град који је падао 08.08. и 10.10.2008. године. Истовремено са подношењем друге пријаве туженом – 13.10.2008. године тужиоци су поднели Општинском суду у Тополи предлог за обезбеђење доказа у предмету Р 268/08, ради извођења доказа вештачењем са задатком вештаку пољопривредне струке да утврди оштећења на засадима тужилаца и обрачуна штету. У том поступку вештачење је извршио Владимир Ардалић, вештак пољопривредне струке, који је доставио налаз 13.11.2008. године у коме је навео оштећења засада настала од дејства града и обрачун штете. Поред тог вештачења, у овом парничном поступку спроведена су вештачења путем тима вештака Пољопривредног факултета у Београду и Пољопривредног факултета у Приштини, који су налазе дали на основу фотографија засада (и других података из списка) које је сачинио вештак Владимир Ардалић, када је 24.10.2008. године вршио непосредан увид у стање засада (увиђај суда у присуству вештака, тужилаца и представника туженог). Налаз вештака Пољопривредног факултета у Приштини од 07.05.2013. године је сагласан са налазом вештака Владимира Ардалића да је оштећење засада настало од града. Међутим, према налазу вештака Пољопривредног факултета у Београду од 21.02.2013. године и 11.04.2013. године узрок настанка штете на воћним садницама тужилаца није град, већ намерно изазване повреде ударањем истих, а код намерног повређивања „ради се о ударању садница, са или без лишћа, на жељеној висини ради симулације удараца града како би се направиле повреде које личе на повреде од града“ и „удара се металном шипком дужине од 80-100 цм направљене од арматурног гвожђа (тзв. „Руско гвожђе“) које има на себи испупчења. Удара се десном руком „од себе“ („backhand“ ударац) и зато је увек на приближно истој висини.“

По оцени Врховног касационог суда правилан је закључак другостепеног суда да се не може прихватити налаз вештака Пољопривредног факултета у Београду, јер је питање узрока оштећења засада чињенично питање, а да би суд у конкретном случају утврдио „намерно повређивање“ као узрок оштећења, потребно је да буде доказано, а није доказано само наводом вештака о томе (који нису имали непосредан увид у стање засада), при чему се стручност и кредибилитет вештака и установе у којој раде не доводи у питање. Сведок ГГ, професор воћарства на Пољопривредном факултету у ..., кога тужени повремено ангажује као консултанта, на рочишту одржаном пред другостепеним судом 01.10.2014. године је изјавио „По мени ова количина садница може да се механичким путем оштети од 2-3 дана све зависи од броја људи који раде.“ У овом поступку тужени није предложио никакав доказ да се наведено догодило. Имајући у виду наведено и са друге стране околност да је вештак Владимир Ардалић имао непосредан увид у стање засада и да је то документовао путем фотографија, које је доставио суду уз поднесак од 10.11.2009. године (поређане по потезима и парцелама и одговарајуће обележене) и који је закључио да је узрок оштећења засада град, са којим закључком су се сагласили вештаци Пољопривредног факултета у Приштини, Врховни касациони суд оцењује неоснованим ревизијске наводе туженог о непотпуно утврђеном чињеничном стању и погрешној примени материјалног права.

Осим наведеног, по оцени Врховног касационог суда правилан је правни закључак другостепеног суда да у конкретном случају има места сразмерном смањењу тражене накнаде за штету насталу на садницама воћа на основу члана 926. став 1. (идентична одредба члана 7. став 1. Општих услова за осигурање усева и плодова туженог) у вези са чланом 192. ЗОО, јер после настанка осигураног случаја тужиоци нису предузели радње да се ограничи његове штетне последице. Наиме, насупрот исказима тужилаца да је било немогуће искористити било шта од оштећених садница, вештаци Пољопривредног факултета у Београду и Пољопривредног факултета у Приштини су сагласни да су оштећене саднице могле да се искористе отклањањем оштећења – скраћивањем на одређену висину и тако продају или скраћивањем на најмању висину и коришћењем наредене године када се развије нови надземни део. Стога је, супротно ревизијским наводима тужилаца, другостепени суд имао основа за закључак да је због нечињења тужилаца штета већа него што би била да се они предузели све што је било могуће, због чега је њихов допринос 50% за колико је смањена укупна накнада штете настала на садницама воћа.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је нашао да је правилно одлучивање другостепеног суда о главном захтеву – захтеву за накнаду штете, због чега је на основу члана 414. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда одлука другостепеног суда о трошковима поступка није заснована на правилној примени релевантних одредаба Закона о парничном поступку и Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12) на шта се основано указује ревизијом тужилаца. Наиме, тужиоци су у ревизији навели да у начелу немају примедби на став суда да им припада 50% укупних трошкова сразмерно успеху у спору, међутим, наводе и да је нејасно зашто нису досуђени трошкови

вештачења у пуном износу, затим трошкови судске таксе за жалбу и другостепену одлуку, за састав поднесака од 06.03.2009. године, 07.12.2011. године, 26.04.2011. године, 28.07.2011. године, 08.01.2013. године, 13.05.2013. године, 25.04.2013. године и 07.03.2013. године, за састав жалби против пресуда Вишег суда у Крагујевцу П 27/10 и П 71/12, обе успешне, а наводе и да суд није увећао трошкове због заступања два тужиоца. Ценећи ове ревизијске наводе, Врховни касациони суд је нашао да се из образложења одлуке другостепеног суда не може закључити који новчани износ је суд имао у виду за примену тарифног броја 13 наведене Тарифе, затим је нејасно да ли је и како примењен тарифни број 56 - заступање више странака, што се помиње у одлуци, али на начин да се не може испитати, затим није јасно зашто није примењен тарифни број 16 – правни лекови. Стога је на основу члана 408. став 2. ЗПП побијана одлука у делу о трошковима поступка укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење, због чега је одлучено као у другом ставу изреке.

У поновном поступку другостепени суд ће имати у виду наводе из ове пресуде у укинutom делу, па ће правилном применом материјалног права донети нову одлуку о трошковима целокупног поступка.

**Председник већа – судија
Лидија Ђукић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић